

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра іноземної філології та перекладу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«СТРАТЕГІЇ ТОПКАЦІЇ АНГЛОМОВНОЇ ТА УКРАЇНСЬКОМОВНОЇ
НАУКОВОЇ СТАТТІ: ЗІСТАВНИЙ АСПЕКТ»**

Здобувача вищої освіти
2 курсу, групи Ф-21в(м),
спеціальності 035 «Філологія»
освітньої програми
«Германські мови та літератури
(переклад включно),
перша – англійська»

вечірньої форми навчання
Науковий керівник
д-р. філол. наук, професор

Ілони СНІГУР

Наталя ІВАНИЦЬКА

Гарант освітньої програми
д-р. філол. наук, професор

Наталя ІВАНИЦЬКА

Вінниця 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЇ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕМИ (ТОПІКАЦІЇ) В АСПЕКТІ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ.....	7
1.1 Мова сучасної науки: традиції та інновації.....	7
1.2 Жанр наукової статті.....	10
1.3 Стратегії і тактики жанру наукової статті.....	13
1.4. Стратегія топікації в жанрі наукової статті.....	17
1.5 Методи дослідження.....	19
Висновки до розділу 1.....	21
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ КОНСТАТУВАЛЬНО- АРГУМЕНТАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ТОПІКАЦІЇ В РІЗНОМОВНИХ НАУКОВИХ СТАТТЯХ.....	23
2.1. Тактики стратегії топікації в жанрі наукової статті	23
2.2 Аналітико-інформаційні тактики топікації.....	26
2.3 Особистісно-інтенційні тактики стратегії топікації	34
Висновки до розділу 2.....	43
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48

ВСТУП

Актуальність дослідження. Швидке зростання новітніх інформаційних технологій, глобалізація та інтеграція, притаманні сучасності, а також занурення у віртуальне комунікативне середовище не оминають увагою наукову спільноту, для якої академічна комунікація є основою розвитку. Закономірно, що науковий дискурс як специфічний вид інституційного дискурсу здавна привертає увагу вчених. Лінгвісти схильні до кваліфікації наукового дискурсу як особливого багатоаспектного, цілісного явища, певного процесу комунікативної діяльності членів наукової спільноти, під час якої фрагменти наукового знання набувають вербального вираження [1; 3; 7; 8; 9; 13; 18; 24; 39; 47].

Науковий дискурс, як певний інституційно визначений тип комунікації, встановлює статус і соціальні ролі комунікантів, для яких важливо підтримувати принцип кооперації та мовної ввічливості (Г.П. Грайс, Дж. Ліч), етикету (в термінах О.М. Ільченко та Г.Г. Почепцова), а також принцип відносного характеру істинності наукового знання та його композиційної строккості. Нині дискурсивні практики наукової сфери є вже достатньо вивченими в аспекті їхньої будови, прагматики та функцій (праці І. Корольова [16], Т.В. Маслової [18], О.М. Ільченко [14], І.В. Холявко [29], С.В. Шепітько [32], Т.В. Яхонтової [35; 36] ін.). Практика проведених раніше досліджень заклала міцне підґрунтя для кращого розуміння цього дискурсу, однак і досі існує чимало дискусійних або недостатньо вивчених питань. На нашу думку, необхідно розширити спектр досліджень, які стосуються питань втілення основних комунікативних стратегій наукового дискурсу в різних його жанрах. Здійснена в попередніх лінгвістичних дослідженнях типологія наукового дискурсу уможливорює виділення в його межах окремої дискурсивної практики, що втілюється в науковій статті як основному науковому жанрі, який постійно трансформується та еволюціонує відповідно до змін у суспільстві [13].

Необхідно зауважити, що вагома частина мовознавчих робіт присвячена англomовному науковому дискурсу, і це не випадково. Адже останній набуває виняткового статусу через значне поширення англomовної комунікації в науковому середовищі. Цілком природно, що сучасний англomовний науковий дискурс можна розглядати як особливий різновид інституціональної взаємодії, в центрі якої перебувають певні стратегії і тактики реалізації комунікативного наміру адресанта.

Мета роботи – встановити спільні та відмінні риси реалізації стратегії топікації в жанрі наукової статті (на матеріалі англійської та української мов).

Для досягнення мети було розв'язано наступні **завдання**:

- 1) здійснено критичний аналіз наукових праць, присвячених проблемам побудови наукового дискурсу загалом та жанру наукової статті зокрема;
- 2) визначено сутнісні ознаки стратегії топікації наукової статті;
- 3) проаналізовано підходи до визначення основних тактик стратегії топікації;
- 4) створено власну класифікацію тактик і прийомів реалізації стратегії топікації;
- 5) розроблено методику зіставного дослідження стратегії топікації в різномовних наукових статтях;
- 6) виявлено спільні та відмінні тенденції у використанні виокремлених тактик стратегії топікації в наукових статтях англomовного та українськомовного наукового дискурсу.

Об'єкт дослідження – стратегія топікації в англomовних та українськомовних наукових статтях.

Предмет дослідження – спільні та відмінні тенденції в реалізації тактик стратегії топікації в англomовних та українськомовних наукових статтях.

Джерела фактичного матеріалу. Експериментальну частину дослідження було проведено на основі аналізу сучасних наукових статей, опублікованих у відкритому доступі. Для аналізу було використано однакову

кількість прикладів англійською та українською мовами, дібраних із наукових журналів: англомовних British Journal of Arts and Humanities (<http://surl.li/yfhfib>), Journal of memory and language (<http://surl.li/onfgqe>); Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія (<http://surl.li/xxpggl>), Українознавчий альманах (<http://surl.li/ilnovl>). Загалом нами було відібрано по 300 прикладів реалізації стратегії аргументації в кожній із мов.

Новизна роботи полягає в тому, що в дослідженні здійснено спробу встановити специфіку реалізації констатувально-аргументативної стратегії топікації в різномовних наукових статтях, простежено спільні та відмінні риси у зверненні авторів до аналітико-інформаційних та авторсько-інтенційних тактик стратегії топікації.

Практична цінність роботи вбачається у можливості застосування здобутих результатів в площині перекладознавчих та комунікативно-прагматичних досліджень, а саме у використанні отриманих результатів для побудови комунікативно релевантної стратегії топікації під час створення наукових текстів.

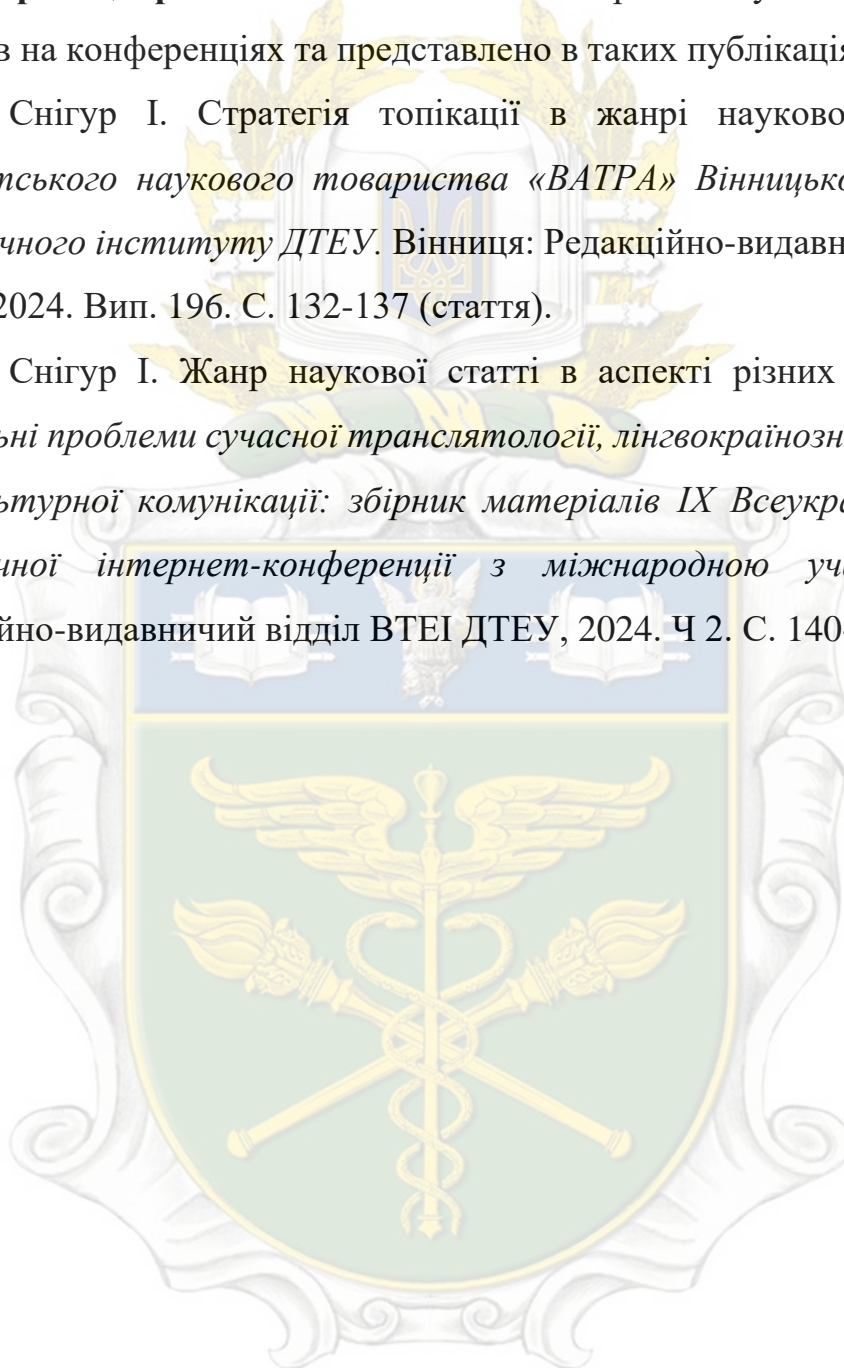
Методика дослідження. Мета і завдання роботи обумовили використання основних методів дослідження: описово-аналітичний (задля проведення аналізу зібраного матеріалу з подальшим його описом та узагальненням результатів і висновків); теоретико-дедуктивний (попереднє з'ясування природи топікації в науковому дискурсі); прагматичний аналіз (для встановлення відмінних рис об'єкта дослідження з опорою на взаємодію адресанта та адресата); елементи жанрового аналізу (визначення жанрової структури наукового дискурсу); зіставний метод (для встановлення в різномовних наукових дискурсах збігів та розбіжностей); метод кількісних підрахунків (задля об'єктивації дослідження); метод класифікації (для поділу сукупності досліджуваних об'єктів на підвиди за ознаками їхньої подібності чи відмінності); індуктивно-дедуктивний метод (для осмислення й узагальнення досліджуваного теоретичного та практичного матеріалу). .

Структура роботи. Робота містить вступ, два розділи, висновки, список українськомовних та англomовних використаних джерел (60 позицій). Результати дослідження узагальнено в 2 рисунках, 7 таблицях.

Апробація роботи. Основні положення роботи було апробовано під час виступів на конференціях та представлено в таких публікаціях:

1) Снігур І. Стратегія топікації в жанрі наукової статті. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ*. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2024. Вип. 196. С. 132-137 (стаття).

2) Снігур І. Жанр наукової статті в аспекті різних лінгвокультур. . *Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації: збірник матеріалів ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю*. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2024. Ч 2. С. 140-146 (стаття).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЇ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕМИ (ТОПІКАЦІЇ) В АСПЕКТІ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

1.1. Мова сучасної науки: традиції та інновації

Для нашого дослідження важливим є розмежування термінів «науковий текст» і «науковий дискурс». Дослідження дискурсу як складного поняття зазвичай пов'язують із використанням відповідного терміна із середині ХХ століття. Це було зумовлено новими підходами до аналізу та інтерпретації тексту. Загалом розвиток теорії дискурсу в лінгвістиці завдячує французькому науковцю Е. Бенвеністу, який першим визначив дискурс як «будь-яке висловлювання, що передбачає наявність комунікантів: мовця, слухача і наміру мовця вплинути на слухача» [38]. Т. ван Дейк визначає дискурс як комунікативну подію, що відбувається між мовцем і слухачем у певному просторово-часовому інтервалі. Ця подія обов'язково охоплює як вербальні, так і невербальні компоненти, тобто ті ментальні процеси, які неминуче супроводжують процес комунікації [57].

Мовознавча наука ХХІ століття вирізняється розмаїттям поглядів і підходів до тлумачення терміна «дискурс». Традиційно як вітчизняні, так і зарубіжні вчені розглядають дискурс цілісним мовленнєвим твором, який виконує низку когнітивних і комунікативних функцій. Сам термін «дискурс» нерідко ототожнюють з мовою в реальному вжитку і використовують для опису тексту в безпосередньому комунікативному контексті. На думку І. Бехти, дискурс є ширшим поняттям, ніж текст, він співвідноситься з категоріями логіки, психології, філософії і спрямований на людину, її досвід, знання, інтелектуальний рівень, спосіб вираження знань про навколишній світ

[4, с. 58]. Дискурс часто тлумачать як своєрідну динамічну модель тексту, текстової комунікації, пов'язану з комунікативною діяльністю суб'єкта [18].

На сьогодні сформувалися різні підходи до класифікації дискурсу, з-поміж яких найбільш поширеним є використання двох типів дискурсу: 1) особистісного, орієнтованого на міжособистісну комунікацію, та 2) інституційного, або статусно-орієнтованого. Спілкування в межах інституційного дискурсу відбувається на основі статусу, мети та учасників комунікації. Зокрема, розмежовують такі види інституційного дискурсу: політичний, дипломатичний, адміністративний, юридичний, військовий, педагогічний, релігійний, містичний, медичний, діловий, рекламний, спортивний, науковий, сценічний, мас-медійний. Зазначимо, що цей перелік може бути змінений або розширений, оскільки соціальні інститути істотно різняться між собою і не можуть вважатися гомогенними явищами. Відповідно за запропонованого підходу науковий дискурс є різновидом інституційного дискурсу.

На думку української дослідниці Т. Маслової, науковий дискурс як різновид інституційного дискурсу зумовлений соціальними функціями співрозмовників і є регламентованим за змістом і формою [18, с. 40]. Вивчення наукового дискурсу має відносно коротку історію. Науковці зазначають, що науковий дискурс можна розглядати як особливий тип інтеракції, заснований на комунікативних стратегіях і тактиках, що використовуються мовцем для впливу на свого адресата, які відображають як загальнотипологічні, так і етноспецифічні риси [14, с. 7].

Характерною ознакою сучасного наукового дискурсу є його соціальна зумовленість. Саме вона є визначальним чинником у формуванні мовної структури цього типу дискурсу. До того ж, останнім часом дослідники наголошують на особливій динамічності наукового дискурсу, що призводить до відмови від стандартних кліше, посилення емоційності наукового дискурсу завдяки використанню низки експресивних засобів. Все це обумовлено, насамперед, зміною людської поведінки, яка спричиняє зміну традицій. У

свою чергу, зміни в середовищі наукової комунікації породжуються змінами в суспільстві. Серед основних причин цих змін - персоніфікація наукового дискурсу, плюралізація, поява нових видів наукової діяльності [26, с. 24].

До основних параметрів наукового дискурсу належать інтертекстуальність, діалогічність, прагматичність і жанрова варіативність. Як різновид інституційного дискурсу, науковий дискурс характеризується креативністю, об'єктивністю, логічністю переданої інформації та професійною цінністю. Йому притаманні фахова спрямованість, комунікація з адресатом, антропоцентризм, міждисциплінарність тощо.

До завдань наукового дискурсу відносять аналіз наукових проблем для їхнього осмислення та пояснення, передачу знань, результатів досліджень, поширення науково-технічної інформації, дослідження наукової проблеми тощо. Можна припустити, що науковий дискурс – це своєрідне відображення наукового тексту у свідомості конкретного індивіда в певній ситуації і в даний момент часу. Науковий дискурс – це науковий текст, осмислений з урахуванням низки його комунікативних параметрів: ідеї, концепції, мети комунікації, обсягу знань комунікантів, суб'єкта мовлення, адресата та інших екстралінгвістичних факторів (соціокультурних, прагматичних, історичних, когнітивних, психологічних) [17].

Метою наукового дискурсу є передача об'єктивної інформації, доведення істинності наукового знання, пояснення причин явищ, опис суттєвих ознак предмета наукового пізнання. Відповідно, серед специфічних ознак наукових текстів виділяють: спосіб викладу (опис, розповідь, міркування); ступінь повноти викладу (лаконічність, стислість, повнота, деталізація); рівень узагальнення залежно від характеру адресата (вузькоспеціалізовані, узагальнені, загальнонаукові, науково-популярні тексти тощо) тощо).

1.2 Жанр наукової статті

Наукова стаття є одним із провідних жанрів наукового дискурсу. Її метою є представлення результатів досліджень, їх інтерпретація та узагальнення [5; 19; 36]. Цей жанр відіграє ключову роль у комунікації між науковцями, сприяє обміну знаннями та інтеграції нових ідей у світову наукову спільноту. Структура наукової статті має певні канони, які забезпечують її логічну послідовність і зрозумілість для аудиторії. До основних складових належать: вступ, де обґрунтовується актуальність теми та окреслюються завдання дослідження; методологія, яка описує використані підходи; результати, де наводяться основні висновки, та обговорення, що розглядає значення отриманих даних і їхню відповідність попереднім дослідженням.

Наукові статті характеризуються точністю, об'єктивністю та аргументованістю. У текстах цього жанру переважає використання наукової термінології, логічних зв'язків між частинами тексту, а також безособових конструкцій, що сприяє неупередженості викладу. Однак, на відміну від інших наукових жанрів, таких як монографії чи дисертації, наукова стаття є більш лаконічною та сфокусованою на конкретних аспектах дослідження.

Кожен жанр (як письмовий, так і усний) наукового дискурсу (стаття, монографія, дисертація, захист дисертації, доповідь на конференції) можна розглядати як комунікативну подію. У межах письмового модулю наукового дискурсу (який, передусім, має бути переважно безособовим і неупередженим у викладенні результатів дослідження) слід також успішно реалізувати комунікативні завдання щодо впливу на цільового читача та доведення обґрунтованості власної точки зору. З цієї позиції в письмових наукових текстах розв'язання певних комунікативних завдань відбувається за допомогою релевантних комунікативних стратегій. У цьому контексті актуальним видається вивчення особливостей наукових жанрів.

Слід зазначити, що мовленнєвий жанр вивчають не лише в комунікативній лінгвістиці. Варто згадати концепцію А. Вежбицької, в якій кожен мовленнєвий жанр моделюється послідовністю простих речень, що виражають мотиви, наміри та інші психічні акти, які визначають цей тип висловлювання [58]. В інших працях знаходимо визначення мовленнєвого жанру як відносно стійкого тематичного, композиційного та стилістичного типу висловлювання [19; 27; 29]. Низка дослідників схиляється до інтерпретації жанру як текстового явища. Прихильники цього підходу базують визначення мовленнєвого жанру на понятті тексту.

Нам імпонує розуміння мовленнєвого жанру як категорії дискурсу, яке пропонує Ф.С. Бацевич. Дослідник визначає мовленнєвий жанр як категорію організації мовного коду в комунікації паралельно з дискурсом і мовленнєвим актом. Під мовним кодом розуміють вияв мови, що взаємодіє зі значною кількістю різноманітних позамовних чинників (паралінгвістичних, соціальних, психологічних, ситуативних тощо) у процесі комунікації, яка відбувається в межах певного часу і простору [3]. Розгляд мовленнєвого жанру з позиції визнання його комунікативної, дискурсивної природи передбачає усвідомлення його як комунікативної дії, що здійснюється відповідно до прийнятих у суспільстві принципів і правил мовленнєвої поведінки з урахуванням впливу екстралінгвістичного контексту.

Зупинимось також на схожих дослідницьких підходах. О.В. Дерпак вважає, що мовленнєвий жанр можна представити як тривимірну модель, у межах якої мовець komponує комунікативні одиниці. Структура мовленнєвого жанру вибудовується залежно від ситуації спілкування та характерів його учасників. Більше того, мовець може швидко коригувати структуру мовленнєвого жанру для зміни ефекту своїх мовленнєвих дій, зважаючи на реакцію адресата. Мовленнєвий жанр є також компонентом тактичних і стратегічних дій, які мовець реалізує під час певного дискурсу як цілісного утворення комунікативної діяльності [10, с. 5].

І.Р. Корольов припускає, що мовленнєвий жанр є відносним синонімом комунікативної ситуації і вважає, що між мовленнєвим жанром і комунікативною ситуацією існує ієрархічний зв'язок: мовленнєві жанри складаються з набору комунікативних ситуацій, які, в свою чергу, є складним комплексом мовленнєвих актів [16]. Т.В. Яхонтова визначає жанр як комунікативну подію, оскільки він спрямований на досягнення певних комунікативних завдань і слугує засобом їх виконання, а також є текстовим втіленням дискурсу [35, с. 24].

На нашу думку, мовленнєвий жанр можна розглядати як комунікативне явище, сформоване під впливом індивідуальних особливостей учасників комунікації та інших екстралінгвістичних чинників, яке становить комплекс тематично, композиційно та стилістично усталених повідомлень, об'єднаних метою комунікації та інтенцією мовця. Жанр отримує мовне вираження під час комунікації та закріплює соціальну взаємодію.

Англомовні та україномовні наукові статті мають спільні риси, що пов'язано з їхньою приналежністю до одного жанру наукового дискурсу. Водночас вони мають певну специфіку, зумовлену власне мовними та лінгвокультурними чинниками. Говорячи про структуру англомовної статті, варто згадати про її чітко усталену структуру, яка містить такі обов'язкові елементи: вступ (Introduction), методологія (Methods), результати (Results), обговорення (Discussion), а також висновки та список літератури. Ця модель відома як IMR(A)D (Introduction, Methods, Results, and Discussion) і є стандартом для міжнародних журналів. Українськомовні статті також зазвичай дотримуються схожої структури, але іноді можуть мати менш формалізований характер [35]. Зокрема, розділи можуть мати інші назви, а структура іноді допускає варіативність. У вітчизняних наукових виданнях може бути більше уваги приділено вступу або висновкам.

Власне мовні та стильові параметри англомовної статті тяжіють до таких ознак, як стислість та формальність. Англійська мова «любить» короткі речення і прості структури, які полегшують сприйняття написаного. Сучасні

автори обирають для наукового опису активний стан, що надає тексту динамічності та конкретності. Українськомовні статті зазвичай мають складнішу синтаксичну структуру, довші речення, в яких нерідко використовують пасивний стан. Стиль україномовних наукових статей може бути більш абстрактним, узагальнюючим, що надає тексту академічної ваги, але іноді ускладнює його сприйняття.

Ще одним жанроутворювальним параметром наукової статті виступає її понятійний (термінологічний) апарат. Слід зауважити, що в англомовних статтях вживаються стандартизовані наукові терміни, що полегшує інтернаціональне розуміння тексту. У міжнародних журналах термінологія є чітко регламентованою та узгодженою зі світовими стандартами. Українськомовні статті іноді стикаються з проблемою термінологічної неоднорідності через відмінності в перекладі наукових термінів. Оскільки англійська є мовою науки, україномовні статті можуть містити запозичення з англійської, що іноді призводить до виникнення складнощів із чітким перекладом [23].

Отже, попри загальні риси, такі як стандартна структура та науковий стиль, англомовні та україномовні наукові статті відрізняються за мовними та культурними особливостями викладу, стандартами оформлення та рецензування. Інтернаціоналізація науки сприяє зближенню вимог до наукових публікацій, що робить українськомовні статті більш конкурентоспроможними на міжнародному рівні.

1.3. Стратегії і тактики жанру наукової статті

Наведене в попередньому підрозділі розуміння мовленнєвого жанру дозволяє більш детально розглянути комунікативні та мовленнєві стратегії, які реалізуються в текстах наукових статей. Зауважимо, що поняття «стратегія» введене у лінгвістику як запозичене з інших галузей знань, пов'язаних із

плануванням і цілеспрямованою діяльністю (наприклад, військова справа та політика). Найбільш загальне визначення стратегії, що використовується у лінгвістиці, запропонували С. Фасрх та Дж. Каспер, які вважають, що стратегія – це усвідомлений план вирішення проблеми, досягнення певної комунікативної мети [43].

У нашій роботі під комунікативними стратегіями ми розуміємо комплекс мовленнєвих дій, спрямованих на досягнення комунікативної мети, творчу реалізацію комунікантом плану побудови своєї мовленнєвої поведінки з метою досягнення глобальної прагматичної мети спілкування, а тактику – як гнучке динамічне використання мовцем наявних у нього вербальних вмінь побудови мовленнєвого ходу відповідно до наміченого ним плану мовленнєвих дій з метою досягнення мовного завдання спілкування, обмеженого рамками мовленнєвої взаємодії, звичайно отримання мовленнєвого ходу у відповідь чи невербальної реакції на свій мовленнєвий хід [25].

Загалом стратегія у комунікативній лінгвістиці пов'язана з інтенцією та певною метою (або їх сукупністю) мовця та добром засобів її досягнення. Реалізація стратегії розуміється як комплекс дій, спрямованих на досягнення комунікативної мети мовця у процесі створення тексту певного жанру. З урахуванням нашого розуміння мовленнєвого жанру, як комунікативного явища і комплексу стилістично усталених повідомлень, вважаємо, що комунікативні стратегії реалізуються саме у жанрах певного функціонального стилю за допомогою притаманних стилю та жанру мовних і мовленнєвих засобів. Стратегія при цьому є одночасно інструментом, який зосереджується на вирішенні завдань, і вагомим чинником забезпечення успіху комунікації при зміні комунікативного середовища. Ми вважаємо, що створення наукового тексту по суті є мовленнєвою реалізацією (вербалізацією) комунікативних завдань мовця за допомогою низки комунікативних стратегій, притаманних певному функціональному стилю.

Комунікативно-прагматичні стратегії наукової статті зумовлені її основною метою – передачею наукових знань, аргументацією результатів досліджень та їх презентацією для наукової спільноти. Стратегії наукового викладу покликані забезпечити ефективну комунікацію між автором і читачем, сприяючи обміну знаннями і досягненню наукових цілей. Зупинимося на основних стратегіях наукової статті, а саме: інформативній, поясненні, полемічній, самопрезентації, актуалізації значущості, спрощення, діалогічній.

Розглядаючи інформативну стратегію, слід звернути увагу на те, що автор прагне об'єктивно представити результати свого дослідження, уникаючи суб'єктивних оцінок, зосереджуючи увагу на фактах, цифрах і доказах. Інформативна стратегія підкреслює необхідність чіткого і структурованого викладу матеріалу, що полегшує розуміння та інтерпретацію наукового змісту.

Аргументативна стратегія покликана обґрунтувати достовірність інформації та її значущість. Аргументація – це ключовий елемент, що полягає у використанні логічних прийомів, фактів, наукових посилань і доказів для підтвердження чи спростування наукових тез. Автор повинен переконати наукову спільноту у правильності своїх висновків шляхом логічної послідовності викладу і застосування авторитетних джерел [12].

Стратегія пояснення забезпечує детальне розкриття методологічних аспектів дослідження. Автор наукової статті не лише подає результати, але й пояснює методи та процедури, що використовувалися для досягнення цих результатів. Такий підхід є важливим для забезпечення прозорості дослідження і його можливого відтворення іншими науковцями [34].

Полемічна стратегія в межах наукової статті важлива за умови, коли автор пропонує новий погляд на певну проблему або вступає в наукову дискусію з існуючими теоріями. Полемічна стратегія може включати критику попередніх досліджень, обґрунтовану за допомогою нових фактів, або ж запропонування альтернативних підходів до вирішення проблеми. Важливо,

щоб полеміка залишалася в межах наукової етики, із належною повагою до інших авторів [20].

Стратегія самопрезентації проявляється у тому, як автор позиціонує себе і свої дослідження в науковій спільноті. Це включає посилення на попередні роботи автора, демонстрацію наукової експертності, а також звернення до власного дослідницького досвіду. Самопрезентація допомагає автору заявити про свою значущість у певній галузі дослідження.

Одним із важливих завдань наукової статті є демонстрація значущості отриманих результатів для подальшого розвитку науки. Автор повинен переконати читачів, що його дослідження має не лише теоретичне, але й практичне значення. Це досягається через акцент на новизні дослідження, його впливі на галузь знань або потенційні прикладні можливості.

Для того щоб зробити науковий текст доступним для ширшої аудиторії, автор може використовувати стратегію спрощення. Це включає пояснення складних концепцій простими словами або за допомогою прикладів, графіків чи схем. Спрощення не означає зниження наукової якості, а сприяє більш ефективній комунікації, особливо для міждисциплінарних досліджень.

Науковий текст, хоча й здається монологічним, передбачає уявний діалог між автором і науковою спільнотою. Автор використовує риторичні запитання, припущення, які можуть спонукати читача до роздумів та дискусії. Діалогічність також проявляється через посилення на інші дослідження та теоретичні джерела, що встановлюють зв'язок між різними науковими позиціями [5; 7].

Згадані комунікативно-прагматичні стратегії наукової статті спрямовані на ефективне передання наукової інформації, аргументацію, залучення читача до наукової дискусії та підвищення значущості дослідження. Застосування цих стратегій допомагає автору досягти мети наукового дискурсу – сприяти розвитку знань та комунікації в науковому середовищі. Водночас не менш важливою є стратегія топікації (представлення теми дослідження), про яку йтиметься далі у роботі.

1.4. Стратегія топікації в жанрі наукової статті

Топікація, або представлення теми, є ключовим елементом структурної організації наукового тексту, що забезпечує смислову цілісність та зв'язність викладеного матеріалу. У науковому дискурсі топікація виконує функцію не лише інформативного представлення головного предмету дослідження, але й організації читача, сприяючи коректному сприйняттю та інтерпретації наукових даних [13].

Основним завданням топікації є визначення центральної теми дослідження та формулювання основних тез, які спрямовують процес пізнання. Важливо, що в наукових текстах топікація має послідовний і логічний характер, що дозволяє структурувати науковий матеріал, чітко відокремлюючи основні питання від другорядних. Вона також формує рамки для інтерпретації даних та висновків, пропонуючи читачу єдиний шлях аналізу матеріалу.

На рівні текстової організації топікація виражається через заголовки розділів, підрозділів, а також вступні та заключні частини тексту. Такі структурні елементи дозволяють читачеві легше орієнтуватися у змісті та знаходити ключові теми та аргументи. Таким чином, топікація є важливим елементом текстової стратегії автора, спрямованим на досягнення максимальної зрозумілості та цілісності наукового викладу.

Різні наукові жанри можуть використовувати різні способи топікації. Наприклад, у дисертаціях або наукових статтях топікація часто має більш складний характер, оскільки автори змушені поєднувати різні рівні тем — від загальних до специфічних. У оглядових статтях, навпаки, топікація може бути більш узагальненою, націленою на представлення широкого кола досліджень та напрямків.

Таким чином, топікація є необхідним інструментом організації наукового тексту, що забезпечує його смислову структурованість і логічність,

дозволяючи автору ефективно презентувати тему дослідження та сприяти її розумінню читачем.

Спираючись на загальновизнану композиційну схему сучасної англomовної статті, побудовану здебільшого за INRD-типом («Вступ» (Introduction), «Методи і матеріали дослідження» (Methods and Materials), «Результати» (Results) та «Обговорення» (Discussion)» [35], зосередимо нашу увагу на реалізації констатувально-аргументативної стратегії визначення теми (топікації) у вступі англomовної наукової статті. Виокремлена стратегія є визначальною для комунікації, оскільки вона є своєрідним стартовим механізмом породження інформаційної дискурсивної практики. Констатація в науковому тексті – це його конститутивна ознака. Дослідницька діяльність завжди відбувається в межах раніше створеного проблемного поля, і для подання власних результатів та роздумів науковцю необхідно від чогось відштовхнутися. Власне аналіз досягнень попередників є тією опорою, що допомагає організувати комунікативну діяльність відповідно до встановлених інституційних параметрів та сконструювати надійний, валідний продукт, призначений для використання адресатом.

У жанрі англomовної наукової статті топикація, або представлення теми, відіграє ключову роль у структуруванні та організації тексту. Вона забезпечує когерентність викладу та полегшує читачеві розуміння основних ідей та аргументів. Основні лінгвістичні засоби топикації в англomовній науковій статті охоплюють різнорівневі одиниці. Так, зокрема, такими засобами можуть бути тематичні речення (topic sentences). Зазвичай, вони розташовані на початку абзацу та вказують на головну ідею, яку автор планує розвивати в наступних реченнях: *This study investigates the impact of climate change on biodiversity.*

Автори використовують вступні слова та фрази (introductory phrases), які дозволяють читачеві зрозуміти контекст дослідження та поступово ввести його в предмет обговорення. Це одиниці на кшталт *The aim of this paper is..., This paper focuses on..., In this study, we examine...* До мовних засобів топикації

також відносять сигнальні слова та маркери дискурсу (discourse markers). Ці лінгвістичні засоби вказують на структуру тексту, сприяючи кращому розумінню читачем його організації. Маркери типу *Firstly, Moreover, Therefore, In contrast* дозволяють автору послідовно представляти різні аспекти теми або будувати логічні зв'язки між частинами тексту. Перехідні фрази (transitional phrases) забезпечують плавний перехід від однієї теми або підтеми до іншої, що сприяє зв'язності тексту. Вони використовуються для демонстрації розвитку ідей або для контрасту. Наприклад: *Despite these results, further research is needed...* У наукових статтях часто вводяться та пояснюються ключові терміни та поняття, що є важливою частиною топікації. Наприклад: *Biodiversity, defined as the variety of life forms within an ecosystem, is crucial for environmental stability.*

В українськомовному науковому дискурсі маркери стратегії топікації також відіграють важливу роль у структуризації тексту, допомагаючи автору акцентувати увагу на ключових аспектах дослідження та полегшуючи сприйняття інформації читачем. Наведені далі приклади демонструють, як автори організують інформацію та акцентують увагу на важливих аспектах своїх досліджень: ***По-перше, ми проаналізуємо теоретичні аспекти формування ідентичності, а потім перейдемо до практичних досліджень; Особливо важливим є вплив контенту, який споживає молодь, на їх світосприйняття; Проте, слід зазначити, що не всі молоді люди активно залучаються до соціальних мереж.***

1.5 Методи дослідження

Для отримання результатів нами було проаналізовано 30 автентичних англomовних та 30 українськомовних статей гуманітарного профілю, із яких було виокремлено 600 мовних зразків (300 англomовних та 300 українськомовних). Це дало змогу прослідкувати основні тенденції в реалізації стратегії топікації через низку комунікативних тактик. Звернення до

дискурсивних практик у сфері гуманітарних наук пояснюється тим фактом, що об'єкт і предмет пізнання в зазначеній сфері є суттєво відмінним від природних наук. Сучасні епістемологи витлумачують гуманітарне пізнання як специфічний спосіб констатації досліджуваного предмета, оскільки він може бути реконструйованим і доповненим у процесі пізнання, що значно індивідуалізує кожного науковця, який працює в гуманітарній сфері [7, с. 26]. Дослідник-гуманітарій завжди має певні індивідуальні особливості: незадоволеність сучасним станом дослідження, непослідовністю врахування певних фактів, суб'єктивні оцінки тощо.

Методологія нашого дослідження базувалася на використанні як загальнонаукових гіпотетико-дедуктивних методів, аналізу та синтезу, так і власне лінгвістичних методів: суцільної вибірки, описового, контекстуального аналізу, інтерпретації, а також прийому кількісних підрахунків.

Для дослідження стратегії топікації в жанрі англійської та українськомовної наукової статті можна використовувати кілька лінгвістичних методів, зокрема суцільну вибірку, описовий та контекстуальний аналіз, інтерпретацію, а також прийоми кількісних підрахунків. Розглянемо кожен з цих методів більш детально.

Методі суцільної вибірки передбачав аналіз відібраних наукових статей на предмет реалізації в них стратегії топікації. Ми визначили певну кількість наукових статей (по 30 статей в кожній із мов в галузі гуманітаристики). Усі статті було проаналізовано для встановлення тактик. Відповідно до отриманих результатів, ми сформулювали загальні висновки про реалізацію тактик стратегії топікації, спираючись на всі статті, а не на вибірку.

Описовий аналіз зосереджувався на детальному описі елементів тексту, які стосувалися теми дослідження. Було описано основні тактики стратегії топікації. Результати описового аналізу задокументовано у вигляді таблиць і графіків, що наочно ілюструє, як різні тактики реалізуються в текстах.

Контекстуальний аналіз дав змогу зосередитися на тому, як конкретний контекст (лінгвокультурний) впливає на реалізацію стратегій топікації. Цей

метод допоміг встановити зв'язки між мовними засобами, використовуваними в статтях, та їх культурним або соціальним контекстом, зокрема, як ці фактори впливають на обрану стратегію топікації.

Інтерпретація передбачала осмислення отриманих результатів крізь призму лінгвопрагматичних аспектів. За допомогою цього методу вдалося встановити, які цілі автори ставлять перед собою через свої тексти та як вони реалізують ці цілі через топікацію.

Використовуючи зіставний аналіз, ми змогли порівняти тактики стратегії топікації в англomовному та українськомовному науковому дискурсі. Це допомогло виявити лінгвокультурні, які впливають на встановлення прагматичних параметрів.

У роботі було застосовано кількісний аналіз. Він був спрямований на встановлення частоти використання певних тактик стратегії топікації. Кількісний аналіз дозволив встановити, які тактики є найбільш ефективними в кожній мові.

У роботі було задіяно дискурс-аналіз. Цей метод допоміг дослідити, як наукові автори використовують мову для створення значення в своїх текстах. Дослідження прагматичних параметрів через призму дискурс-аналізу дозволяє виявити, як автори формують свої аргументи та взаємодіють з читачами.

Висновки до розділу 1

Розглянувши наукове осмислення жанрів наукового дискурсу, ми виявили, що різноманітність жанрів впливає на стиль та структуру наукових текстів, зумовлюючи особливості комунікації між авторами та їхніми читачами. Стратегії і тактики, які застосовуються в науковому дискурсі, відіграють важливу роль у досягненні комунікативних цілей, формуючи методи переконання та аргументації.

Топікація як стратегія наукового дискурсу демонструє, як автори структурують свої ідеї та концепції, організовуючи їх у логічну послідовність,

що полегшує сприйняття та засвоєння інформації. Відзначено, що ефективна топікація не лише сприяє чіткості викладу, але й допомагає підкреслити значущість окремих аспектів дослідження, створюючи основу для глибшого осмислення теми.

Методика та етапи дослідження включали використання як якісних, так і кількісних підходів, що дозволило отримати всебічну картину мовних традицій та інновацій у науковому дискурсі. Цей підхід дав можливість проаналізувати, як сучасні тенденції формують мову науки, зокрема, через зміну комунікативних стратегій.

РОЗДІЛ 2

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНСТАТУВАЛЬНО-АРГУМЕНТАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ТОПІКАЦІЇ В РІЗНОМОВНИХ НАУКОВИХ СТАТТЯХ

2.1. Тактики стратегії топікації в жанрі наукової статті

Проаналізувавши тексти вступних частин англomовних та українськомовних наукових статей на предмет реалізації констатувально-аргументативної стратегії, нами було встановлено низку комунікативних тактик тематичного представлення через виявлення специфічних дискурсивних формул, зміст яких допомагає з'ясувати відповідні етапи пізнавальної діяльності науковця, тобто описати той досвід, із яким дослідник береться за розв'язання нової проблеми. Відповідно, звертаючись до визначеної теми дослідження, автор акцентує на певному епістемологічному аспекті й відтворює його у викладі матеріалу. Варто зауважити, що мовна реалізація уведення теми в структуру статті є завершальним етапом кропіткої, аналітичної праці дослідника, під час якої він враховує попередній досвід, аналізує його, оцінює і вибудовує перспективи власних пошуків. Слід визнати, що відсутність такої частини в науковій статті робить її відстороненою від наукової проблеми в межах обраної дослідницької парадигми. Натомість чітке окреслення того, що було «до автора» і на чому ґрунтується методологія подальших наукових пошуків створює прерогативи для комунікативної дії, оскільки забезпечуються умова адресності наукового продукту.

Процес представлення теми відтворює обраний автором підхід до продукування наукового тексту. Насамперед, йдеться про об'єктивацію дій, спрямованих на «входження» автора в тему дослідження та причину, яка спонукала до подальших наукових пошуків. У цьому аспекті доречним буде цитата Т.А. ван Дейка про теми дискурсів: «...Теми дискурсів не з'являються просто так. Користувачі завжди активні як члени суспільства і як індивіди в

процесі глобальної і локальної інтерпретації їхнього оточення. Вони категоризують ті ситуації взаємодії, свідками і учасниками яких вони є [57, с. 250]. Водночас в топікальній частині автори нерідко вказують на власний шлях опрацювання окресленої проблеми, позиціонують шляхи пошуку істини, зазначають найбільш вдалі, на їхню думку, способи розв'язання завдань.

Спираючись на зазначені аргументи і здійснивши аналіз англомовних наукових статей, є підстави констатувати, що для представлення теми у вступі до наукової статті автор може обґрунтовувати власний вибір різними умовами, які є релевантними для сучасної наукової спільноти. Виокремлені тактики не претендують на вичерпність, вони схильні до компіляції та взаємопроникнення. Водночас кожна із описуваних нижче тактик спирається на більш-менш усталені дискурсивні формули, які, зважаючи на інституційний характер наукових дискурсивних практик, тяжіють до стандартизації і можуть бути типологізовані відповідно до морфолого-синтаксичних параметрів.

Зауважимо також, що констатувально-аргументативна стратегія представлення наукової теми реалізується на двох рівнях, пов'язаних з різними мисленнєвими операціями автора. Зокрема, на першому рівні відбувається об'єктивація дій, спрямованих на занурення автора в дослідницьку проблему, а також відтворюється шлях осмислення набутого досвіду та з'ясовуються причини, що спонукали до продовження розроблення обраної наукової теми. Натомість, на іншому рівні автор демонструє власні здобутки у дослідженні теми.

Отже, на першому рівні, який ми називаємо аналітико-інформаційним, автори наукових статей реалізують констатувально-аргументативну стратегію через низку тактик, найбільш поширеними з яких виступають наступні: 1) тактика актуалізації проблеми на тлі сучасного стану дослідницьких парадигм; 2) тактика констатації множинності теорій стосовно досліджуваного явища; 3) тактика послідовності та спадкоємності (у межах дослідницької школи); 4) тактика недостатності або суперечності здійснених досліджень.

На рівні представлення власного досвіду у вивченні обраної наукової проблеми у вступі до наукової статті автори найчастіше втілюють свої комунікативні наміри топікації через наступні тактики: 1) тактику унікальності (чи специфікації) власних наукових дій; 2) тактику корегування загально визнаних постулатів; 3) тактику нової інтерпретації досліджуваного об'єкта. Наші спостереження узагальнено на рис. 1.1.

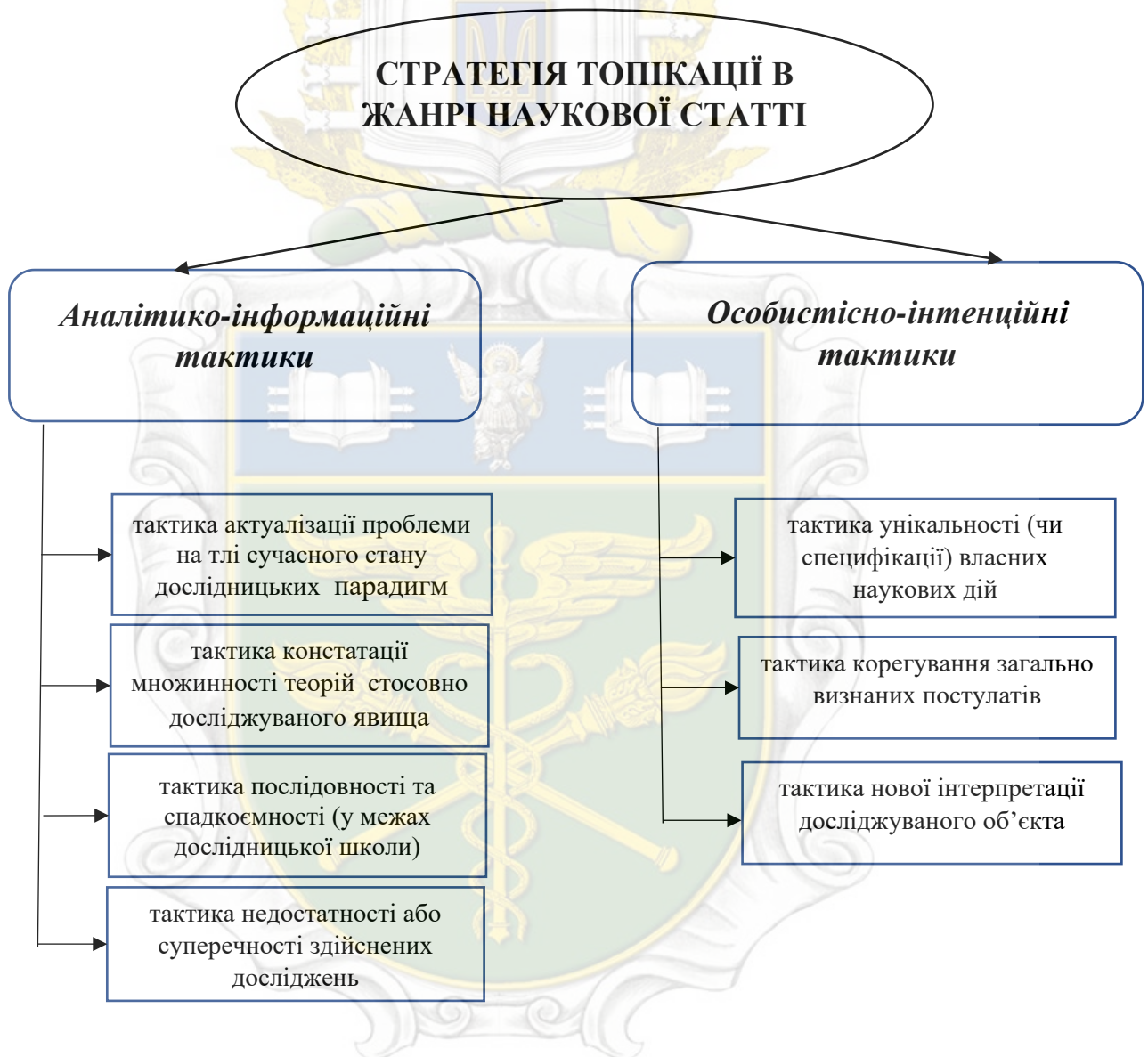

Рисунок 2.1 –Тактики стратегії топікації в жанрі наукової статті

2.2 Аналітико-інформаційні тактики топікації

Аналітико-інформаційні тактики топікації мають значну реалізацію як в англомовних, так і українськомовних статтях, із незначною перевагою в українськомовному контенті. Нами було зафіксовано 198 прикладів в англійській та 222 приклади в українській мовах, що складає відповідно 66% від загальної кількості дібраних прикладів в англійській та 74% в українській мовах. Далі зупинимося на детальному аналізі реалізації кожної із тактик.

1) Тактика актуалізації проблеми на тлі сучасного стану дослідницьких парадигм реалізується в більшості проаналізованих англомовних статей (81 одиниця а англомовному контексті та 60 прикладів в українськомовному). Метатекстові маркери означеної тактики, що використовують автори, тяжіють до використання різнотипних структур, у семантиці яких закладена вказівка на своєчасність наукового пошуку в аспекті ситуації, що склалася в дослідницькій парадигмі. Далі наводимо приклади виділених нами метатекстових маркерів тактики актуалізації проблеми на тлі сучасного стану дослідницьких парадигм.

Таблиця 2.1 – Дискурсивні маркери тактики актуалізації проблеми на тлі сучасного стану дослідницьких парадигм

Англомовний дискурс	Українськомовний дискурс
<i>is highly relevant to</i>	<i>актуальність проблеми полягає в тому</i>
<i>has become increasingly important</i>	<i>це питання є надзвичайно важливим</i>
<i>addresses a critical issue</i>	<i>на сучасному етапі</i>
<i>in recent years</i>	<i>в останні роки</i>
<i>currently</i>	<i>є на часі</i>
<i>significant attention</i>	<i>постає особливо актуальною</i>
<i>key area of focus</i>	
<i>a growing body of research</i>	

Розглянемо наведені нижче англомовні та українськомовні приклади.

Так, у реченні *This question is **made relevant** by previous research which suggested that the communication between people specifies common knowledge, shared experience* засобом актуалізації теми є фраза *made relevant by previous research*, яка підкреслює важливість питання, пов'язуючи його з уже існуючими дослідженнями.

У реченні *The notion of reproducible research **has received considerable attention in recent years** from physical scientists, life scientists, social and behavioral scientists, and computational scientists* дискурсивним маркером аналізованої тактики є фраза *research **has received considerable attention in recent year***», яка прямо підкреслює важливість досліджуваної теми, що стало об'єктом інтересу різних наукових дисциплін.

У реченні *Linguists **are increasingly integrating research** on non-speech modalities into the study of fields like semantics, prosody, and information structure, using various strategies to describe and annotate bodily movements, or gestures, as they relate to speech* виділений нами маркер зростаючої актуальності вказує на зростання інтересу до вивчення невербальних модальностей.

В українському контексті зустрічаємо такі приклади: *Відтак наше дослідження є **на часі**, оскільки воно спрямоване на вирішення важливої проблеми жанрової специфіки репортажу; **Актуальна проблема** впровадження індивідуально орієнтованого навчання постає в умовах змін у педагогічній теорії та практиці та ін.* Дискурсивні маркери посилюють важливість дослідження, вказують на релевантність теми сучасним викликами. Крім того, нерідко такі маркери вживаються в часовому контексті та вказують на актуальні соціальні та наукові запити.

2) Тактика констатації множинності теорій стосовно досліджуваного явища спрямовує увагу адресата на дискусійність, неоднозначність, невизначеність наукових постулатів, що є об'єктивною умовою для подальшого заглиблення в проблему для з'ясування суперечливих моментів. Нами було зафіксовано 24 приклади в англомовному дискурсі та 45 реалізацій

в українськомовному дискурсі. Далі наводимо приклади виділених нами дискурсивних маркерів тактики констатації множинності теорій стосовно досліджуваного явища (табл. 2.2). Наведені маркери допомагають підкреслити, що певні аспекти теми або теорії є предметом дискусії чи вимагають подальшого дослідження.

Таблиця 2.2 – Дискурсивні маркери тактики констатації множинності теорій стосовно досліджуваного явища

Англомовний дискурс	Українськомовний дискурс
<i>There are several theories...</i>	<i>Постає питання про те, чи...</i>
<i>A variety of models suggest...</i>	<i>Виникає дискусія щодо...</i>
<i>Multiple perspectives exist..</i>	<i>Суперечливі дані вказують на...</i>
<i>Different approaches...</i>	<i>Існує неоднозначність у...</i>
<i>Various hypotheses suggest...</i>	<i>Різні підходи до цього питання...</i>
<i>Scholars offer differing views..</i>	<i>Неясність у визначенні...</i>
<i>Numerous frameworks are considered</i>	<i>Різні інтерпретації результатів...</i>
<i>Competing models highlight..</i>	<i>Дослідження не однозначні у своєму висновку...</i>
<i>Several schools of thought propose...</i>	<i>Не всі дослідники згодні з...</i>
<i>Alternative explanations include..</i>	<i>Виникають суперечки навколо...</i>
<i>A range of views have emerged...</i>	
<i>Various paradigms have been discussed</i>	<i>Різні точки зору на..</i>

Далі проаналізуємо прагматичний потенціал описуваної тактики. Так, наприклад, в англійському реченні *The existing literature thus presents an apparently contradictory account of Oceanic property words: some display their diversity while others emphasize their unity* маркер «*The existing literature*» вказує на те, що автор спирається на вже наявні наукові дослідження і представляє аналіз, що узгоджується або, навпаки, суперечить попереднім даним. Це також створює відсилання до авторитетного джерела, формуючи прагматичну стратегію апеляції до авторитету. Фраза *An apparently contradictory account*

засвідчує суперечності між різними поглядами або теоріями. Автор прагматично відмічає, що існують розбіжності в підходах до аналізу. Таким чином, прагматичний потенціал маркерів полягає в тому, щоб інтегрувати множинність думок у науковий дискурс, зберігаючи об'єктивність і неупередженість.

В іншому прикладі *Therefore, it has been argued that explicit knowledge about and attention to language (metalanguage) support students' development of content and expansion of semiotic resources* маркер *it has been argued* слугує для позначення чужої точки зору або позиції, яку висловили інші дослідники або автори, не вказуючи конкретного джерела. Це типовий спосіб використання так званої «неособової конструкції», що дозволяє дистанціюватися від конкретних позицій і уникати прямого авторства. Таким чином, автор вводить у дискурс кілька можливих точок зору на питання, не надаючи переваги жодній з них. Це важливий елемент тактики множинності, коли автор хоче підкреслити наявність кількох позицій або теорій у науковій літературі. Уведення в текст маркеру *it has been argued* також дозволяє автору не стверджувати, що він підтримує цю точку зору, а лише звертає увагу на її існування. Завдяки маркеру *it has been argued*, автор формує дискурсивний простір, в якому може існувати кілька підходів до аналізу одного і того ж явища (в даному випадку – роль метамови у розвитку студентів). Це дозволяє створити плюралізм думок у науковому обговоренні, що є ключовим елементом тактики констатації множинності теорій.

В українськомовному дискурсі зустрічаємо такі приклади: ***Різні інтерпретації*** результатів експерименту свідчать про те, що існує потреба в додаткових дослідженнях для уточнення однозначного висновку; ***Не всі дослідники згодні з твердженням, що ця методологія є найбільш ефективною для вирішення проблеми, оскільки існують альтернативні підходи; Різні точки зору на вплив соціальних медіа на психологічне здоров'я підкреслюють необхідність більш глибокого аналізу.***

Проаналізуємо речення *Виникають суперечки* навколо використання цього підходу, що пов'язано з *різними трактуваннями* його ефективності. Використаний дискурсивний маркер *Виникають суперечки* є ключовим для реалізації тактики. Лексема *суперечки* вказує на те, що існують різні думки щодо використання підходу. Використання згаданого маркера відображає плюралізм поглядів у дискурсі. Зокрема, автор демонструє, що в науковому чи професійному співтоваристві немає єдності щодо даного питання, і це створює передумови для подальшого аналізу або дискусії. Вираз *Різні трактування* підкреслює наявність кількох інтерпретацій або підходів до оцінки ефективності методології. Отже, прагматичний потенціал дискурсивних маркерів зреалізовано для визнання існування суперечок і різних трактувань.

3. Тактика послідовності та спадкоємності (у межах дослідницької школи) слугує для пояснення авторської позиції як такої, що покликана поглиблювати дослідження в обраній парадигмі. Нами було зафіксовано 18 реченнєвих конструкцій в англomовному дискурсі та 36 речень в українськомовних наукових текстах. Дискурсивні маркери, які використовуються для реалізації цієї тактики, наведено в таблиці 2.3

Таблиця 2.3 – Дискурсивні маркери тактики послідовності та спадкоємності (у межах дослідницької школи)

Англomовний дискурс	Українськомовний дискурс
<i>Building on</i>	<i>Спираючись на</i>
<i>Following the work</i>	<i>У продовження роботи</i>
<i>In continuation of</i>	<i>Розвиваючи концепцію</i>
<i>Expanding upon</i>	<i>Виходячи з</i>
<i>In light of</i>	<i>Підкріплюючи теоретичні основи</i>
<i>Developing the framework established by</i>	<i>Розширюючи аналіз</i>
<i>Incorporating insights from</i>	<i>Відповідно до</i>
<i>Extending the analysis presented by</i>	<i>З огляду на</i>
<i>In the tradition of</i>	<i>Розвиваючи ідеї</i>

<i>Following the theoretical framework proposed by</i>	<i>У контексті дослідження</i>
<i>Contributing to the ongoing discourse initiated by</i>	<i>З урахуванням</i>
<i>In the context of</i>	<i>В традиціях</i>
<i>Adapting the methodology used by</i>	<i>Адаптуючи підходи</i>
<i>Leveraging the insights from</i>	

Проаналізуємо реалізацію зазначеної тактики в англomовному та українськомовному контекстах. Так, в англійському реченні *The ethnomethodological tradition initiated studies based on the assumption that individuals interact with each other in orderly, patterned ways* тактика послідовності наукових традицій підкреслює безперервність дослідницького процесу в межах певної наукової школи або традиції, що дозволяє вказати на спадкоємність підходів і методів у дослідженні. Використання дискурсивного маркера *based on the assumption* спрямовано на те, щоб вказати на те, що сучасні дослідники, які діють в рамках цієї традиції, продовжують використовувати ті ж самі теоретичні припущення. Автор підкреслює, що сучасні дослідження не є ізольованими, а є частиною постійного розвитку в рамках вже визнаної школи. Це важливий прагматичний прийом, який надає вагомості представленій ідеї, оскільки вона підтримується науковою традицією, яка має визнане місце в академічному світі.

Подібні міркування характерні і для наступних англomовних прикладів: *The basic idea – that the truth or falsity of a statement is determined by its goodness of fit with the state of affairs it describes - thus has a long and venerable pedigree, having been renewed and elaborated by key enlightenment thinkers such as Descartes, Bacon, and Boyle, then further refined by analytic language philosophers such as Russell and Austin.*

В українськомовному дискурсі зустрічаємо такі приклади: *З огляду на розробки структуралістів, таких як Леві-Строс, сучасна антропологія*

продовжує досліджувати символічні системи, що впливають на суспільні відносини; **Розвиваючи ідеї** М. Фуко, сучасні дослідники аналізують владу як дискурсивне явище, що формується через соціальні практики; **З урахуванням** робіт Фрейда, психоаналітичний підхід залишається актуальним у сучасних гуманітарних дослідженнях, зокрема при аналізі літературних текстів. Виділені маркери «з огляду на», «з урахуванням», «розвиваючи ідеї» вказують на зв'язок із попередніми науковими теоріями і їхню спадкоємність у сучасних дослідженнях.

4) Тактика недостатності або суперечності здійснених досліджень використовується для обґрунтування здійснення наукової розвідки з метою заповнення певних прогалин у цілісній картині наукового пізнання. За нашими спостереженнями, цю тактику часто використовують через прозору експлікацію ймовірних відповідей на доки не з'ясовані питання, що активізує увагу адресата. Нами було зафіксовано 75 англомовних та 96 українськомовних реченнєвих конструкцій, де зреалізовано згадану тактику. Дискурсивні маркерами тактики недостатності або суперечності здійснених досліджень відображено в таблиці 2.4

Таблиця 2.4 – Дискурсивні маркери тактики недостатності або суперечності здійснених досліджень

Англомовний дискурс	Українськомовний дискурс
<i>Nevertheless</i>	<i>Проте</i>
<i>However</i>	<i>Однак</i>
<i>Despite extensive research</i>	<i>Незважаючи на це</i>
<i>Although previous studies have</i>	<i>Водночас</i>
<i>shown promising results</i>	<i>Всупереч раніше висловленим</i>
<i>Limited</i>	<i>припущенням</i>
<i>Previous research is inadequate in</i>	<i>Попри існуючі дані</i>
<i>explaining</i>	<i>На відміну від попередніх досліджень</i>
<i>Gaps in the literature</i>	<i>На відміну від</i>

<i>Contradictory findings</i>	<i>Натомість</i>
<i>Insufficient evidence</i>	<i>З одного боку, з іншого боку</i>
<i>Lack of clarity</i>	<i>Хоча деякі дослідження стверджують</i>
<i>Inconsistent results across studies highlight</i>	<i>Існують суперечності</i>
<i>Need for further investigation</i>	<i>Протилежні погляди були висловлені</i>
<i>Current research provides an incomplete understanding of</i>	<i>Потребує додаткового вивчення</i>
	<i>Недостатньо вивчено</i>
	<i>Залишається дискусійним питанням</i>
	<i>Результати відрізняються від</i>
	<i>Існують альтернативні підходи</i>

Прикладами реалізації тактики недостатності або суперечності здійснених досліджень в топікальній частині англomовної наукової статті можуть бути такі речення: *There is a lack of clarity regarding the precise mechanisms by which social media influences mental health, as existing studies provide conflicting evidence; While initial findings suggest a potential correlation between air pollution and cognitive decline, there is a need for further investigation to establish causality; Current research provides an incomplete understanding of the long-term effects of remote learning on students' social skills, warranting additional longitudinal studies.*

Так, наприклад, у реченні *Inconsistent results across studies highlight the need for standardized methodologies to assess the impact of early childhood education on cognitive development* дискурсивний маркер *inconsistent results* акцентує на тому, що існуючі дослідження показали непослідовні або суперечливі результати. Він вказує на те, що наукове співтовариство не має чіткого та узгодженого розуміння впливу ранньої освіти на когнітивний розвиток. Прагматично, це означає, що проблема досліджена недостатньо, оскільки різні підходи дали неоднозначні дані. Використання фрази *the need for* вказує на брак узгоджених методів у дослідженнях, що також свідчить про недостатність вивчення проблеми. Це є прямою вказівкою на те, що існуючі

підходи мають слабкі місця, через які не можна отримати чітких і надійних результатів. Прагматично це демонструє, що проблема може бути вирішена через поліпшення наукових інструментів.

2.3 Особистісно-інтенційні тактики стратегії топікації

На рівні представлення власного досвіду у вивченні обраної наукової проблеми у вступі до наукової статті автори найчастіше втілюють свої комунікативні наміри топікації через наступні тактики: 1) тактику унікальності (чи специфікації) власних наукових дій; 2) тактику корегування загальноновизнаних постулатів; 3) тактику нової інтерпретації досліджуваного об'єкта.

Особистісно-інтенційні тактики стратегії топікації в англійськомовних наукових статтях зазвичай реалізуються через певні мовні особливості, які допомагають підкреслити авторську позицію, наміри та особисті погляди. У реченнях нерідко використовують персоналізовані висловлювання (особові займенники), які вказують на особисту або командну участь у дослідженні. Авторська позиція виражається через висловлення особистої думки або інтерпретації результатів. У реченнях можуть бути присутні особисті оцінки результатів або методів дослідження, а також власні наміри щодо цілей дослідження. Автори можуть визнавати власні обмеження або слабкі сторони дослідження, надавати критичний аналіз попередніх досліджень з позиції автора. Науковці можуть використовувати звернення до читача для підкреслення важливості або актуальності теми. Перераховані особливості допомагають авторам не лише представити свої результати, а й чітко висловити свої погляди та інтенції, роблячи наукову статтю більш особистісною та зрозумілою.

1) Тактика унікальності (чи специфікації) власних наукових дій. Ця тактика передбачає спеціалізований підхід до представлення теми

дослідження, зосереджуючи увагу на її новизні та значущості. Для її реалізації використовують низку дискурсивних маркерів (див. табл. 2.5)

Таблиця 2.5 – Дискурсивні маркери тактики унікальності (специфікації) власних наукових дій

Англомовний дискурс	Українськомовний дискурс
<i>In my research, I have focused on...</i>	<i>Це дослідження пропонує унікальний</i>
<i>I have discovered that...</i>	<i>підхід до...</i>
<i>My findings suggest that...</i>	<i>Явище, яке я досліджую, є рідкісним</i>
<i>I argue that...</i>	<i>і не було раніше вивчено...</i>
<i>Based on my observations...</i>	<i>Цей аспект дослідження</i>
<i>From my perspective...</i>	<i>відрізняється від інших тим, що...</i>
<i>In my experience...</i>	<i>Унікальність цього дослідження</i>
<i>I have noted that...</i>	<i>полягає в тому, що...</i>
<i>This unique approach that I have</i>	<i>Мій внесок у цю тему полягає в...</i>
<i>taken...</i>	<i>Ми маємо намір дослідити... у</i>
<i>My methodology offers a new insight</i>	<i>новому контексті...</i>
<i>into...</i>	<i>Наш (мій) підхід до вирішення</i>
<i>The original aspect of my study is...</i>	<i>проблеми... є оригінальним,</i>
<i>I present a distinctive angle on...</i>	<i>оскільки...</i>
<i>I have identified a critical gap in the</i>	<i>Ми вперше розглядаємо... в цій сфері</i>
<i>literature...</i>	<i>дослідження.</i>
<i>From my studies, it became evident</i>	<i>Наша (моя) робота відкриває нові</i>
<i>that...</i>	<i>можливості для...</i>
<i>I realized that previous research</i>	<i>Наші результати засвідчують, що...</i>
<i>lacks...</i>	<i>Ми стверджуємо, що...</i>
<i>In my work, I emphasize the</i>	<i>На основі наших спостережень...</i>
<i>importance of...</i>	<i>На нашу думку...</i>
<i>The implications of my research are...</i>	<i>У нашому досвіді...</i>

<p><i>This work contributes significantly to...</i></p> <p><i>My research highlights the need for...</i></p> <p><i>I believe that these findings are essential for...</i></p>	<p><i>Наша методологія пропонує новий погляд на...</i></p> <p><i>Оригінальний аспект нашого дослідження полягає в...</i></p> <p><i>У цій роботі я наголошую на важливості...</i></p> <p><i>Імплікації нашого (мого) дослідження полягають у...</i></p> <p><i>На нашу думку, ці результати є важливими для...</i></p>
---	--

Прикладами реалізації тактики унікальності власних наукових дій можуть бути такі реченнєві конструкції: ***This unique approach that I have taken in analyzing the effects of climate change allows for a more nuanced understanding of the ecological impacts on coastal communities; The original aspect of my study is the integration of both qualitative and quantitative data, which provides a comprehensive view of the research topic; I present a distinctive angle on the historical narratives surrounding the civil rights movement, emphasizing the voices of lesser-known activists.***

Так, наприклад, у реченні ***My methodology offers a new insight into the relationship between social media use and mental health, highlighting the complexities of online interactions*** автор стверджує про унікальність методології та її значення для досліджуваної теми. Використання фрази *My methodology* акцентує на особистому підході автора. Це формує особисту відповідальність за результати дослідження. Вираз *offers a new insight into* підкреслює новизну та оригінальність, що є ключовим елементом тактики унікальності. Автор вказує на те, що його методологія відрізняється від інших, пропонуючи нові погляди. Це допомагає встановити унікальність його наукових дій.

В українськомовному контексті реалізація тактики унікальності власних наукових дій зреалізована у меншій кількості реченнєвих конструкцій.

Особливістю українськомовного дискурсу є заміна займенника «я» на «ми», що відображає етичні традиції наукової комунікації. Наведемо приклади речень, які реалізують згадану тактику в контексті стратегії топікації: ***Це дослідження пропонує унікальний підхід до аналізу впливу екологічних факторів на економічний розвиток регіону; Явище, яке я досліджую, є рідкісним і не було раніше вивчено в контексті української культури, що робить цю роботу особливо цінною; Цей аспект дослідження відрізняється від інших тим, що він зосереджений на вивченні соціальних змін у малих містах під впливом глобалізації; Унікальність цього дослідження полягає в тому, що воно поєднує методи якісного та кількісного аналізу для глибшого розуміння проблеми.***

Аналіз речення ***Наш підхід до вирішення проблеми екологічного моніторингу є оригінальним***, оскільки поєднує новітні технології збору даних із традиційними методами аналізу дає підстави стверджувати, що автор вповні зреалізував тактику унікальності власних наукових дій, скільки в ньому йдеться про новизну як центральний елемент стратегії унікальності (лексеми «оригінальний»). Крім того, автор конкретизує, чому підхід є оригінальним, вказуючи на його складність та інноваційність. Отже, для наукової спільноти тема дослідження постає новітньою і викликає інтерес до результатів дослідження, підкреслюючи їх важливість у сучасному контексті. У наведеному прикладі не лише окреслено специфічність і новизну підходу, але й створено основу для подальшої дискусії про його значення в екологічних дослідженнях, підтверджуючи наукову цінність представлених результатів.

2) Тактика корегування загальноновизнаних постулатів. Використання цієї тактики полягає в переосмисленні наукових концепцій. Автори аналізують наявні теорії або принципи, підкреслюючи їх сильні та слабкі сторони. Це створює платформу для подальшого аргументованого коригування. Вказування на недоліки чи невідповідності в загальноновизнаних постулатах дозволяє автору розширити дискурс і подати нові ідеї. Автори часто уточнюють, що зміни у наукових постулатах викликані новими умовами, які

не були враховані в попередніх дослідженнях. Це може бути пов'язано зі змінами у технологіях, соціальних умовах чи наукових підходах. При цьому важливо, щоб автори визнали існуючі дискусії та критику в науковій спільноті, підкреслюючи, що їхній підхід є результатом конструктивного діалогу. Тактика коригування загальноновизнаних наукових постулатів у процесі топікації наукової статті дозволяє авторам не лише вносити нові ідеї, але й активно залучати наукову спільноту до обговорення та розвитку теорій. Це підвищує актуальність дослідження, сприяє інноваціям та формує нові наукові горизонти.

Водночас у нашому емпіричному матеріалі реченневих конструкцій із реалізацією цієї тактики виявилось небагато: 9 одиниць в англomовному та 6 в українськомовному дискурсах. Метатекстові маркери цієї тактики подано в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Дискурсивні маркери тактики коригування загальноновизнаних наукових постулатів

Англomовний дискурс	Українськомовний дискурс
<i>In contrast to traditional theories, our findings suggest that...</i>	<i>В останні роки спостерігаються зміни, які свідчать про...</i>
<i>Contrary to the commonly accepted view, our research indicates that...</i>	<i>Проте, існуючі теорії не враховують...</i>
<i>Nevertheless, the evidence presented challenges the conventional understanding of...</i>	<i>Ці постулати є недостатніми, оскільки... Цей підхід потребує перегляду, оскільки...</i>
<i>Revising the existing theories, we propose that...</i>	<i>Необхідно переосмислити традиційні уявлення про...</i>
<i>It is worth noting that these findings challenge the prevailing theory of..</i>	<i>На відміну від попередніх досліджень, наша робота...</i>

<p><i>This study provides a different perspective on the issue, suggesting that...</i></p> <p><i>Contradicting earlier studies, our results indicate that...</i></p> <p><i>Alternative explanations proposed in this study offer a different view on...</i></p> <p><i>Reconsidering the existing framework, this study highlights that...</i></p>	<p><i>У новому контексті ми можемо стверджувати, що...</i></p> <p><i>Наші результати вказують на необхідність вивчення..</i></p>
---	--

Ці маркери допомагають автору чітко і аргументовано корегувати або оспорювати загальновизнані постулати, вказуючи на нові дані або альтернативні погляди: ***In contrast to traditional theories of memory decay over time, our findings suggest that cognitive flexibility plays a crucial role in the long-term retention of information; Contrary to the commonly accepted view that high-fat diets impair cognitive function, our research indicates that certain types of fats may actually enhance brain performance under specific conditions; Nevertheless, the evidence presented challenges the conventional understanding of quantum states, suggesting that superposition may not collapse as traditionally believed, but rather evolve continuously; It is worth noting that these findings challenge the prevailing theory of social conformity, demonstrating that minority influence can have a stronger impact on behavior change than previously thought.***

Більш детальний аналіз такого речення, як ***Revising the existing theories of synaptic transmission, we propose that the role of astrocytes in neural communication has been vastly underestimated*** демонструє реалізацію тактики коригування загальновизнаних постулатів. Так, використовуючи вираз ***Revising the existing theories of synaptic transmission***, автор використовує демонструє прагматичний прийом відкидання або перегляду традиційних уявлень. Він повідомляє, що існуючі теорії, які є загальноприйнятими в

науковій спільноті, не відповідають новим даним. Вказівка на перегляд (*revising*) підкреслює, що вони не просто відкидають попередні уявлення, а пропонують їх переглянути на основі нових фактів. Увівши в речення фразу *we propose that*, автор підсилює прагматичну м'якість пропозиції. Він не заявляє безапеляційно, що нове твердження виступає єдиним правильним. Замість цього використовується тактика пом'якшення (*hedging*), що дозволяє залишити простір для подальших досліджень і можливого обговорення. Це показує обережність у твердженнях та готовність до діалогу з науковою спільнотою.

3. Тактика нової інтерпретації досліджуваного полягає у тому, що автори пропонують альтернативний або додатковий підхід до розуміння певного явища чи об'єкта, який вважається вже дослідженим. Ця тактика відображає перегляд або переосмислення знань, що існували раніше, і ґрунтується на нових даних, які суперечать або доповнюють попередні погляди. Нова інтерпретація передбачає зсув акценту з уже усталених аспектів досліджуваного об'єкта на ті елементи, що раніше або недооцінювалися, або зовсім ігнорувалися. Успішна реалізація тактики нової інтерпретації завжди базується на наданні нових емпіричних даних, які мають силу спростувати або уточнити традиційні уявлення.

Зазвичай нова інтерпретація постає як гіпотеза, яка потребує додаткового підтвердження. Це дозволяє уникати різкої конфронтації з традиційними поглядами та створює простір для подальших досліджень. Автори часто подають нові інтерпретації як доповнення або розширення вже існуючих знань, а не повну відмову від них.

У нашому дослідженні ми виявили 57 реченнєвих реалізацій описуваної тактики в англомовному дискурсі та 33 – в англомовному. Далі наводимо дискурсивні маркери тактики нової інтерпретації досліджуваного об'єкта (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Дискурсивні маркери тактики нової інтерпретації досліджуваного об'єкта

Англомовний дискурс	Українськомовний дискурс
<i>This study reinterprets</i>	<i>На противагу усталеним уявленням,</i>
<i>We propose a novel interpretation of...</i>	<i>ми пропонуємо...</i>
<i>A different perspective</i>	<i>Наші дослідження свідчать, що...</i>
<i>Contrary to previous interpretations</i>	<i>Всупереч поширеній думці, отримані</i>
<i>Offering a fresh view</i>	<i>результати вказують на те, що...</i>
<i>Our findings indicate</i>	<i>Переглядаючи існуючі теорії, ми</i>
<i>Reconceptualizing</i>	<i>вважаємо, що...</i>
<i>A revised understanding</i>	<i>Хоча раніше вважалося, що..., наше</i>
<i>New insights reveal</i>	<i>дослідження виявило, що...</i>
<i>Emerging evidence</i>	<i>На відміну від традиційних підходів,</i>
<i>This perspective challenges</i>	<i>наш аналіз демонструє, що...</i>
	<i>Отримані результати дозволяють</i>
	<i>припустити, що попередні</i>
	<i>дослідження не врахували...</i>
	<i>Ці дані змушують переглянути</i>
	<i>попередні уявлення про...</i>
	<i>Наша інтерпретація пропонує нове</i>
	<i>бачення щодо...</i>
	<i>З огляду на нові дані, постає</i>
	<i>необхідність перегляду...</i>
	<i>Це відкриває нові перспективи у</i>
	<i>розумінні...</i>

Далі наводимо приклади реалізації тактики в англомовному науковому дискурсі: ***Emerging evidence suggests that digital media platforms are reshaping the landscape of political participation, especially among younger demographics,***

*offering new avenues for engagement that were previously unavailable in traditional political structures; As global interconnectivity increases, there is a growing need for **redefining** human rights to include not only political freedoms but also economic and social rights that reflect the complexities of modern global citizenship; **This perspective challenges** the traditional notions of national identity in postcolonial studies by highlighting the fluid and hybrid nature of identities formed through migration, diaspora, and transnational cultural exchanges.*

Для прагматичного аналізу речення з реалізацією тактики нової інтерпретації досліджуваного об'єкта візьмемо, наприклад, таке речення: ***Reevaluating traditional interpretations of Victorian literature, we propose that the female protagonists in these works are not mere reflections of patriarchal values, but rather agents of subtle resistance.*** Використовуючи слово *reevaluating*, автор демонструє, що існуючі підходи та уявлення про досліджуваний об'єкт – у цьому випадку, про жіночих персонажів у вікторіанській літературі – підлягають переосмисленню. Це є типовим кроком у тактиці нової інтерпретації, де автори вказують на необхідність нового погляду на об'єкт дослідження. У реченні визнається існування усталених підходів, але вказується на їхню недостатність. *Traditional interpretations* натякає на те, що такі підходи можуть бути стереотипними чи спрощеними, що відкриває можливість для нових досліджень. Автор уводить до змісту речення альтернативну гіпотезу (*we propose that the female protagonists...*) через м'яке формулювання нової думки, що дозволяє уникнути прямої конфронтації з традиційними поглядами. Автор пропонує нову інтерпретацію як альтернативу, відкриту до обговорення.

Висновки до розділу 1

Узагальнюючи, зауважимо, що прийом кількісних підрахунків дав нам змогу виставити пріоритети у використанні виокремлених аналітико-інформаційних та особистісно-інтенційних тактик стратегії топікації в жанрі наукової статті. Узагальнені результати відображено на рис. 2.1.

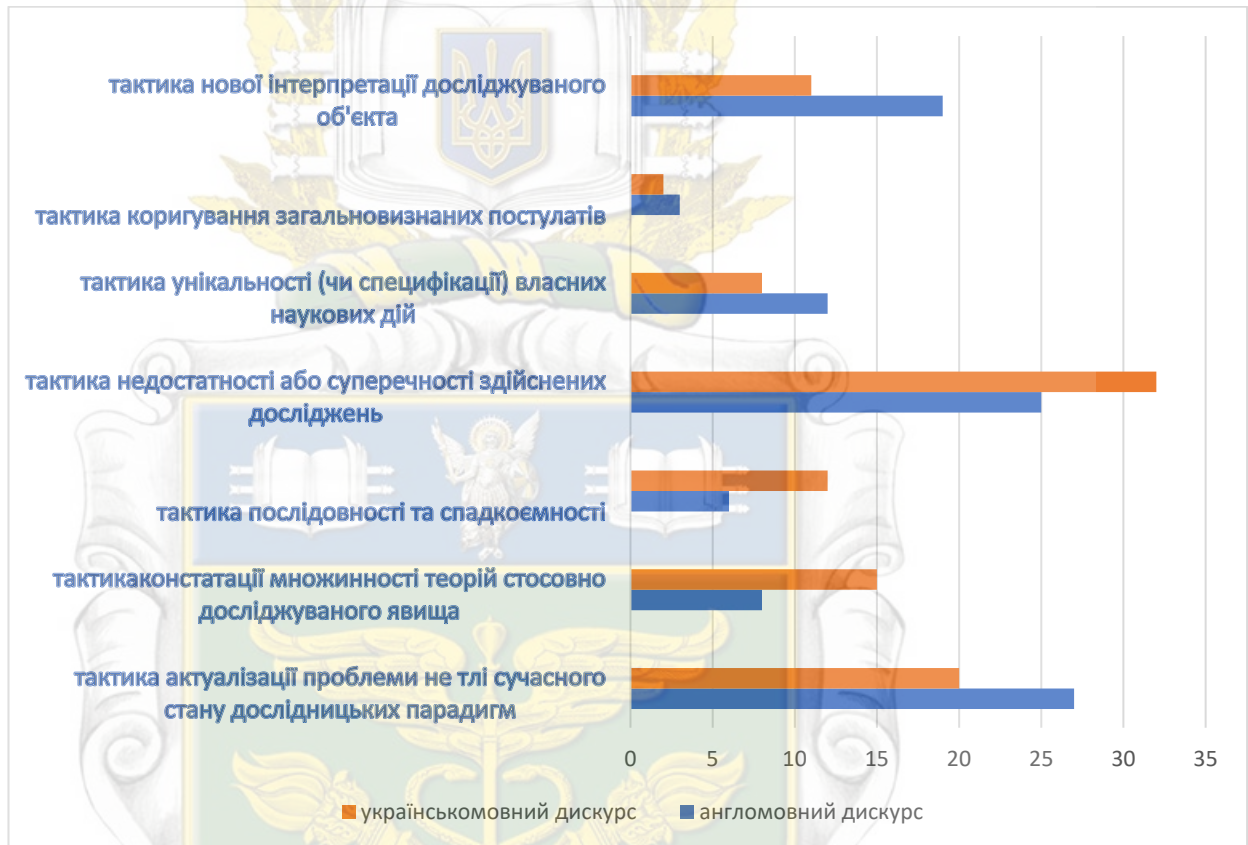

Рисунок 2.1 – Реалізація тактик стратегії топікації в жанрі наукової статті (англомовний та українськомовний дискурси)

Як засвідчують спостереження, в англомовному дискурсі найбільш використовуваною виявилася тактика актуалізації проблеми на тлі сучасного стану дослідницьких парадигм (27% від усіх аналізованих прикладів), найменш використовуваною – тактика корегування загальновизнаних постулатів (3%). Автори наукових статей доволі активно звертаються до тактики недостатності або суперечності здійснених досліджень (25%) та

тактики нової інтерпретації досліджуваного об'єкта (19%). Тактика унікальності (чи специфікації) власних наукових дій використовується рідше (12%). Нечастим є використання тактики послідовності та спадкоємності (у межах дослідницької школи) (6%).

Українськомовний дискурс виявив наступні пріоритети у використанні тактик стратегії топікації: тактика недостатності або суперечності здійснених досліджень – 32%, тактика актуалізації проблеми на тлі сучасного стану дослідницьких парадигм – 20%, тактика констатації множинності теорій стосовно досліджуваного явища – 15%, тактика послідовності та спадкоємності (у межах дослідницької школи) – 12%, тактика нової інтерпретації досліджуваного об'єкта – 11%, тактика унікальності (чи специфікації) власних наукових дій – 8%, тактика коригування загальноновизнаних постулатів – 2%.

Виявлені тенденції в межах означеного об'єкта дослідження цілком відповідає критеріальним вимірам наукової статті як специфічного і популярного на сьогодні наукового жанру і водночас відображають специфіку реалізації стратегії топікації в різних лінгвокультурах.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Констатувально-аргументативна стратегія вибору теми (топікація) в дискурсивній практиці наукової статті знаходить реалізацію через низку тактик, спрямованих на об'єктивацію дослідницьких дій, з одного боку, та встановлення комунікативного каналу «автор-реципієнт», з іншого. Правильний вибір тієї чи іншої тактики, як і вдала їхня комбінація, створюють сприятливу ситуацію для подальшого сприймання наукової статті. Апелювання до фонових знань адресанта через критичний аналіз робіт попередників, з'ясування релевантних для подальших дискусій аспектів у сфері об'єкта дослідження формують своєрідну матрицю подальшого наукового викладу досліджуваної проблеми.

2. Тактика актуалізації проблеми на тлі сучасних дослідницьких парадигм є найпоширенішою в англomовному науковому дискурсі (27%), що може свідчити про прагнення авторів підкреслити важливість своїх досліджень у контексті сучасних наукових тенденцій. Англomовний науковий дискурс має прагматичну інтенцією до швидкої реакції на актуальні виклики науки. Це також вказує на інноваційність досліджень, яка завжди знаходить підтримку в науковій спільноті. В українськомовному дискурсі виявлена тактика становить 20%. Це вказує на важливість актуалізації досліджень.

3. Обидва наукові дискурси активно використовують тактику недостатності або суперечності здійснених досліджень для обґрунтування важливості нових досліджень через вказування на прогалини або недоліки в існуючих теоріях. Ця тактика є найбільш поширеною в українськомовному дискурсі (32%). В англomовному дискурсі вона також є однією з основних (25%). Використання згаданої тактики може свідчити про прагнення авторів критикувати або вказувати на прогалини в існуючих дослідженнях. Автори часто ставлять під сумнів попередні результати для підкреслення важливості власного внеску, що є характерною рисою англomовного наукового дискурсу, який цінує доказову критику та перегляд усталених знань. Широке

використання цієї тактики вказує на прагматичну інтенцію знайти виправдання для нового дослідження на основі критики попередніх робіт, що є загальноприйнятою стратегією в академічному середовищі.

4. Тактика нової інтерпретації досліджуваного об'єкта охоплює значну частину англомовних прикладів (19%). Використання нових інтерпретацій показує, що автори намагаються запропонувати альтернативні погляди на вже відомі концепції чи явища. Англомовна наукова культура цінує інновації та готовність авторів кидати виклик усталеним уявленням, проте ця тактика є менш поширеною через потребу в серйозній аргументаційній базі. В українському дискурсі нова інтерпретація займає 11%, що є схожим на англомовний дискурс. Це показує, що обережне введення нових теорій є важливим аспектом в обох дискурсах, проте англомовні автори частіше звертаються до тактики нових інтерпретацій. Це може вказувати на більшу гнучкість англомовного академічного середовища в питаннях оновлення знань і готовності до перегляду усталених концепцій.

5. Тактика унікальності (чи специфікації) власних наукових дій становить 12% в англомовному дискурсі. Для українськомовного дискурсу цей показник є трохи нижчим (8%). Виявлені тенденції можуть вказувати на більшу схильність англомовних автори підкреслювати унікальність або оригінальність своїх досліджень. Це може відображати високу конкуренцію в англомовному академічному середовищі, де оригінальність є ключовим фактором успіху.

6. Тактика констатації множинності теорій стосовно досліджуваного явища є більш характерною для українськомовного наукового дискурсу (15%). Для англомовного середовища вона не є основною (8%). Така тенденція характеризує українських авторів як таких, що прагнуть відобразити складність досліджуваного явища через визнання кількох теорій.

7. Тактика послідовності та спадкоємності використовується частіше в українськомовному дискурсі (12%) порівняно з англомовним (6%). Нечасте використання цієї тактики для англомовного середовища свідчить про те, що

автори рідко наголошують на безпосередньому продовженні чи розвитку попередніх досліджень у межах своєї школи або традиції. Це може бути пов'язано з прагненням до оригінальності та незалежності, оскільки англomовний науковий дискурс цінує новаторські дослідження більше, ніж традиційні або спадкоємні. Автори скоріше наголошують на нових інтерпретаціях або перегляді усталених парадигм, ніж на збереженні послідовності. Натомість для української академічної спільноти властиво приділяти більшу увагу до наукових традицій та спадковості.

8. Тактика коригування загальноновизнаних постулатів і в англomовному, і в українському дискурсі є найменш популярною (2-3%). Це показує, що пряме оскарження усталених теорій зустрічається рідко в обох дискурсах, що може бути ознакою небажання науковців мати можливі конфлікти з науковою спільнотою. Прагматична інтенція уникнення надмірної конфронтації з усталеними науковими теоріями убезпечує авторів від ризику втрати підтримки з боку наукової спільноти. Така обережність також може свідчити про консервативність у перегляді фундаментальних теорій.

9. Отже, стратегія топикації в обох дискурсах відображає їхні культурні та академічні особливості, де англomовна наукова традиція надає більше уваги актуальності та індивідуальній унікальності, тоді як українська наукова культура більше зосереджується на критичному аналізі існуючих теорій та науковій спадкоємності.

10. Звичайно, проведений нами аналіз не претендує на безкомпромісність, оскільки для більш глибоких висновків видається необхідним залучити більшу кількість наукових текстів, у тому числі і з інших сфер наукового пізнання, що є перспективою наших наукових пошуків. Також у пріоритеті вбачається подальше дослідження та типологізація метатекстових маркерів констатувально-аргументативної стратегії топикації у морфолого-синтаксичних та семантичних вимірах.